

הפטרה מבוארת

על-פי המלבי"ם

שתי הלכות ביום

פרשת נצבים (ז' דנחמתא)

ספר ישעיהו פרק סא, י - פרק סג, ט

פרק סא (י) שׁוֹשׁ אֲשִׁישׁ בְּה' - אשמח שמחה חיצונית וגלויה בה', מצד שהוא בורא הכל [שעל כך מורה שם הוי"ה], **תִּגַּל נַפְשִׁי בְּאֱלֹהֵי** - ועוד אשמח שמחה פנימית וחדשה בכך שיתגלה לי שהוא 'אלוקי', המשגיח עלי בהשגחה פרטית ומיוחדת, **כִּי הִלְבִּישְׁנִי בְּגָדֵי יִשְׁע** - הישועה שלי תהיה כבגד התפורר לפי מידתו של האדם, וכך ישועה זו תהיה עשויה במיוחד לצורך ישראל, **מַעֲלֵל צְדָקָה יַעֲטֵנִי** - ובנוסף לכך יעטוף אותי ה' במעיל שאינו עשוי בדיוק לפי מידת האדם, אלא מכסה את כל הבגדים מלמעלה, וכך בזמן הגאולה יראו כל העמים את צדקתי, ועל ידי זה יכירו כולם במלכות ה', ונמצא שהמעיל הזה אינו עשוי במיוחד עבורי, כמו בגדי הישע, אלא תכליתו שכל העולם יכיר במציאות ומלכות ה', וגם אינו פנימי ונסתר אלא גלוי לכל, כמו המעיל שהוא בגד עליון גלוי, ובגד הישועה שנקבל מה' יהיה **כְּחֶתֶן יִכְהֶן פָּאֵר** - כחתן שיתן לכלה במתנה בגדי פאר משלו, **וְכַפְלָה תַעֲדָה כְּלִיָּהּ** - מעיל הצדקה, שהוא נעשה מצד מעשי וצדקתי, יהיה כבגדי הכלה עצמה, שהיא מוסיפה על בגדי הפאר שקיבלה מהחתן. **(יא) וממשיך להמשיך את שני מיני הישועות שיהיו באותו הזמן, כִּי כִּאֲרָץ תּוֹצִיא צְמַחָה** - כשם שהארץ שאינה זרועה מוציאה מעצמה צמחים, **וְכַגְנָה זְרוּעֶיהָ תַצְמִיחַ** - ואילו הגינה מצמיחה את מה שזרעו בה בני אדם, כך יהיו אז שני מיני ישועות, וכמו הארץ שמצמיחה מעצמה **כִּן ה' אֱלֹהִים יַצְמִיחַ צְדָקָה**, והם ה'בגדי ישע' שנקבל בחסד ה', שלא כפי מעשינו, וכנגד הגנה המצמיחה מה שזרעו בה, **וְתִהְיֶה נִגְדָה כָּל הַגּוֹיִם** - נקבל את מעיל הצדקה עבור מעשינו, ובוה נתהלל נגד כל הגויים, שיכירו בכך.

פרק סב (א) עתה חוזר הנביא ומבאר את שני העניינים שהוזכרו בפסוקים הקודמים, שהם ישועת ישראל על ידי ה', וגילוי צדקתם של ישראל ואמיתת תורתם ואמונתם, ואומר על כך, **לְמַעַן צִיּוֹן**, שזהו מקום המלכות והסנהדרין, המרמז על צדקתם ותורתם של ישראל, **לֹא אֶחְשָׂה**, אלא אתווכח עם כל העמים להוכיח אמיתת דרכם, **וּלְמַעַן יְרוּשָׁלַם**, שזהו מקום המון העם, המרמז על הישועה וקיובוץ ישראל לארצם, **לֹא אֶשְׁקוּט**, אלא אזדרז להושיעם, ומסיים ואומר כנגד שני הדברים, כי למען ציון ימשיך להתווכח עם האומות, **עַד יֵצֵא כְנֻגָה צְדָקָה**, שיראו הכל שתורתם ואמונתם אמת, ולמען ירושלים לא יתמהמה מלהושיעה, עד אשר **וְיִשְׁוֹעֲתָה כְּלַפִּיד יִבְעָר**. **(ב)** ואחר שיצא כנוגה צדקתה של ציון, **וְרָאוּ גוֹיִם צְדָקָה**, וְכָל הַמְּלָכִים יִרְאוּ אֶת כְּבוֹדָהּ, אחרי שישועת ישראל תבער ותאיר כלפיד. **וְקָרָא לָהּ שֵׁם חֲדָשׁ**, כפי שיבואר להלן, **אֲשֶׁר פִּי ה' יִקְבְּנוּ** - יפרש את השם, ויגלה את טעם קריאתו. **(ג) וְהָיִית עֲטֹרַת תְּפָאֲרֹת בִּיד ה'**, כי גם הנהגת הטבע בעולם, ששם הוי"ה מורה עליה, תהיה רק למענכם, אמנם כיון שהנהגה זו שייכת לכל העולם מכנה זאת 'עטרת', שזהו מלבוש שלובשים גם בני אדם רגילים, **וְצִיּוֹן מְלוּכָה בְּכַף אֱלֹהֵיֶךָ** - אך בנוסף לכך תהיה הנהגה מיוחדת פרטית לישראל בדרך נס, מצד שהוא אלוקיך, ולכן מכנה זאת בלשון 'כפי', שהיא משולה לכף היד, שהיא פרטית ומסויימת יותר מלשון 'יד', שהיא ההנהגה הכללית, והנהגה זו תהיה כבגד מלכות המיוחד רק למלכים, וכך הנהגה זו תהיה רק לישראל. **(ד) ובאותו זמן לא יִצְמַח לָהּ [ל-ירושלים] עוֹד עֲזוּבָה**, כפי שמכנים את ירושלים כעת, מחמת שהיא נעדרת השראת השכינה שהיתה מיוחדת לה, **וְלֹאֲרָצָהּ בכללותה לא יִצְמַח עוֹד שְׁמָמָה**, כפי שהיא מכונה כעת מחמת שישראל אינם יושבים על אדמתם, **כִּי לָהּ יִקְרָא חֲפָצִי בְּה', וְלֹאֲרָצָהּ יִקְרָא בְּעוֹלָה**, ומבאר את הטעם לשמות אלו, **כִּי חֲפָצִי ה' בָּהּ**, בירושלים, ויחזור להשרות שכינתו שם, **וְאֲרָצָהּ תִּבְעַל** על ידי שיחזרו יושביה אליה. **(ה) ולא תהיה שיבת ישראל לארצם משולה לאדם שמחזיר את גרושתו, אלא כִּי יִבְעַל בְּחֹרֵר בְּתוֹלָה יִבְעֵלוֹהָ בְּנֵיֶךָ**, כי מרוב טובה ויופיה של הארץ יהיה דומה הדבר כאילו לא נחרבה מעולם, וישראל מרוב שלותם יהיו כמי שלא גלו ממנה מעולם, וגם השראת השכינה שבירושלים לא תהיה כאדם שמחזיר את גרושתו, שמחמת הכעס של הגירושין שקדמו לכך אין שמחתם שלימה, ואינם מראים שמחתם בגלוי, אלא **וּמְשׁוֹשׁ חֶתֶן עַל כְּלָה יִשִּׁישׁ עֲלֵיֶךָ אֱלֹהֵיֶךָ**, כי לשון ששון מורה על השמחה הניכרת בפעולות החיצוניות, ותהיה השמחה שלימה כשמחת חתן וכלה בנישואיהם הראשונים, וכך יכרות ה' מחדש את הברית עם ישראל, ולא תזכרנה הצרות הקודמות. **(ו) אחר שאמר ה' שלא ישקוט מלהושיע את ישראל, מוסיף ואומר, עַל חוֹמֹתֶיךָ יְרוּשָׁלַם הַפְּקָדוֹתֵי שְׁמַרִים**, שהם מזומנים ומוכנים למועד הגאולה, וגם בינתיים עד שיגיע אותו זמן, **כִּל הַיּוֹם וְכָל הַלַּיְלָה תִּמְיֵד לֹא יִחָשׂוּ**, והם הנביאים והצדיקים שבכל דור ודור, וכך נאמר להם, אתם, **הַמְּזַכְרִים אֶת שֵׁם ה'**, אֵל דְּמִי לָכֶם - אל שתתקו כלל מלהזכירו. **(ז) וכנגד זה, וְאֵל תִּתְּנוּ דְּמִי לוּ** - אל תניחו לה' שימנע מלהושיע את ישראל, **עַד יִכּוֹנֵן** ויגמור את בנין ירושלים, **וְעַד שִׁשְׁשִׁים אֶת יְרוּשָׁלַם תִּהְיֶה בְּאֲרָץ** - בכל העולם. **(ח) ובנוסף להבטחות אלו, נִשְׁפַּע ה' בְּיַמֵּינוּ**, שזהו רמז להנהגה הניסית שנעשית בזכות הצדיקים, וגם אם לא תהיה זכות כזו לישראל, היתה השבועה גם **וּבְזֵרוּעַ עֲזוֹ**, שזהו רמז להנהגה הניסית שנעשית מצד ה' בעצמו, כשאין לישראל זכות, **אִם אֶתֶּן אֶת דְּגַנְךָ עוֹד מֵאֲכָל לְאִיבֵיֶךָ**, שהם הגויים היושבים בסמיכות לארץ

לתרומות והקדשות: 0765-404-360

ארגון 'שתי הלכות ביום' שולח מגוון לימודים בנושאים שונים, ובכמה שפות. מעוניין ללמוד ולהבין את שאר פרקי הנ"ך? הצטרף למסלול לימוד 'נ"ך מבואר' של ארגון 'שתי הלכות ביום', ותקבל פרקי נ"ך מבוארים, בכל בוקר ישירות לתיבת הדוא"ל שלך! להצטרפות לאחד או יותר ממסלולי הלימוד בדוא"ל: office@2halachot.org

ישראל ואוכלים את תבואתה, ואם ישתו בני נכר תירושך אשר יגעת בו [ולגבי היין אמר לשון 'בני נכר', כיון שאת היין ניתן להוביל למרחקים גדולים, לארצות נכר. אבל את התבואה היו אוכלים רק האויבים הסמוכים לארץ ישראל]. (ט) **פי מאספיו** של הדגן הם אשר יאכלהו, והללו את ה' בברכת המזון, ומקבציו של הענבים לעשותם יין, הם ישתהו בחצרות קדשי, כדין ענבים בשנה הרביעית לגידולם, שצריך להעלותם לירושלים ולאוכלם בקדושה. (י) רואה עתה הנביא בחזיונו את הגאולה כנעשית בפועל ממש, וקורא ואומר, **עברו עברו בשערים, פנו דרך העם** מהאילנות והדברים המפריעים לעבור בה, **סלו סלו** - הגביהו את המסלה על ידי עפר ואבנים המגביהים אותה, **סקלו אותה מאבן**, ולא תעשו זאת בסתר, אלא **הרימו נס** [דגל] **על העמים**, שהם אשר יביאו את ישראל מכל ארצות פזוריהם. (יא) **הנה ה' השמיע** את הדבר הזה של קיבוץ הגלויות אל קצה הארץ, וכיון שקיבוץ זה יהיה לפני בניית ציון וירושלים, אומר לגולים החוזרים לארצם, **אמרו לבת ציון ותבשרו לה**, כי הנה ישעף בא, כי גם היא תיבנה לאחר שיתאספו אליה כל הגלויות, ויעשה זאת ה' מחמת שני דברים, **הנה שָׁכְרוּ אֶתוּ** - מצד השכר המגיע לישראל, ו**ופעלתו לפניו** - מצד הפעולה והמעשה בעצמם, שחפץ בהם ה' והבטיח לעשותם. (יב) ואז יהיו ישראל בתכלית חשיבותם בעיני כל העולם, ו**קראו להם עם הקדוש**, על שם קדושת מעשיהם וצדקתם, וכן ייקראו **גאולי ה'**, מחמת רוב הניסים שיעשה ה' בשעת גאולתם, ו**לך**, ירושלים, **יקרא דרושה** מעם ה', הדורש אותה תמיד, ויידעו הכל כי את עיר לא נעזבה, כי מעולם לא עזב ה' את ירושלים, ולא סרה השגחתו עליה גם בחורבנה, אלא היה עונשה לזמן קצוב ומסוים, לכפר על חטאי ישראל. **פרק סג (א) מי זה בא מאדום**, שזו מלכות רומי השולטת על ישראל, **חמוץ בגנדים** - בבגדים לבנים ונקיים, ובא **מבצרה**, שזהו יסוד מקום אמונתם הכוזבת של הגויים, **זה הדור בלבשו** - בלבוש מלכותו המיוחד לו, **צעה** [סוער ומתרגש] **ברב כחור**, ומשיב על כך ה', **אני מדבר בצדקה** - אל אנשי בצרה, שתעו באמונתם, באתי לדבר על עניני צדקות, שהם המצוות שבין אדם למקום, והאמונה האמיתית בה', ואל מלכות אדום, הכובשת את ישראל בגלותם, **רב להושיע** - באתי כדי להושיע מידם את ישראל, והיבגדים האמורים באדום הם רמז למידותיו של ה', שהוא רחום וחנון, ובמידות אלו בא להושיע את ישראל מיד אדום, להוכיח אותם שינהגו גם הם בחמלה ורחמים. והי' לבוש האמור בבצרה הוא לבוש מלכותו של ה', ועל ידו יוכיח להם אמונת ה' ואחדותו. (ב) אך הרואה ממשיך ושואל, **מדוע אדם ללבושך**, ובגדיך הלבנים והנקיים ניראים **כדרך בגת**, שמתאדמים בגדיו מהיין. (ג) ומשיב על כך ה', **פורה** - את הענבים שבגת [המכונה 'פורה'] **דרכתי לבידי**, וכשם שתכלית דריכת הענבים בגת היא להוציא מהם יין, כך היתה תכלית הענישה של הגויים להחזירם בתשובה, **נמעמים אין איש אתי** - אך ראיתי שמכל העמים אין מי שרוצה לחזור ולהאמין בה', ו**אדרכם באפי** - בכעסי החיצוני, ו**ארמסם בחמתי** הפנימית, עד שהשחתתי את כולם, ו**יז נצחם** [דמם] **על בגדי, וכל מלבושי אגאלתי** - לכלכתי. (ד) והטעם שמהירתי להשחיתם ולא המתנתי להם, **פי הגיע זמנו של יום נקם שבגבי**, המיוחד להענשת הגויים, ו**ישנת גאולי באה** - והגיעה השנה הראויה לגאול את ישראל. (ה) ו**אביט, ואין עזר**, כי אין הדור זכאי לגאולה זו, ו**אפשתומם ואין סומך**, כי אין צדיק שיתפלל עליהם, ו**תושע לי זרעי**, ללא זכותם של ישראל, ו**חמתי על הגויים היא סמכתני**. (ו) ו**אבוס** [רמסתי את ה] **עמים באפי** - בכעסי, ו**אשפרם** - בלבתי אותם כשיכורים **בחמתי, ואוריד לארץ נצחם** - שפכתי לארץ את דמם. (ז) עתה מתחיל ענין חדש, בו מספר איך בשעת צרתם של ישראל יזכרו את הניסים והנפלאות שעשה להם ה' בזמנים הקדומים, ומבקשים לדעת מדוע עתה אין נעשים להם ניסים, ותשובת ה' להם. **חסדי ה' אצפיר**, שעשה לנו בימי קדם, ועל ידי חסדים אלו אזכיר את **תהלת ה' פעל כל אשר גמלנו ה'**, כלומר, אהלל את ה' לפי מה שעשה לנו [כי אין אדם יכול להשיג את אמיתת ה' ולהללו על כך, אלא השגתו היא רק לפי הדברים שעושה לו, ובהם הוא מכיר את ה' ועליהם הוא מהללו], ולא היו אלו חסדים מועטים, אלא **ורב טוב לבית ישראל**, ולא היו טובות אלו בזכות מעשיהם הטובים, אלא **אשר גמלם פרחמיו** על ישראל, ו**כרב חסדיו**, שדרכו להתחסד ולהיטיב טובות מרובות. (ח) ומבאר תחילה מדוע ריחם עליהם ה', ו**יאמר**, הרי אף עמי הָמָה, וראוי שארחם עליהם. ומבאר עתה מדוע התחסד איתם, כי הם **בנים**, שזו מדרגה גבוהה יותר מיעם, והם לא **ישקרו**, אלא יעבדו את ה' כראוי ויודו לו על טובותיו, ומצד זה ראוי לעשות עמהם חסדים גדולים, באותות ובמופתים, ו**יהי להם למושיע** בתמידות. (ט) ומבאר עתה כיצד היתה ישועתם, כי **בכל צרתם**, כשהיו בצרה, בגלות, **לו צר** - נהג כאילו לו עצמו צר, וכדרך האב שצרת בנו נחשבת בעיניו כצרת עצמו, ו**ומלאך פניו הושיעם** - ולכן שלח תמיד שליח של 'פניו', כלומר, שלח להם תמיד את השגחתו הפרטית, שהיתה דבוקה בהם תמיד, ועל ידי כך עשה להם ניסים נסתרים המלוּבשים בדרכי הטבע. אך בעת שהגיע זמן גאולתם, אזי **באהבתו ובחמלתו הוא בעצמו גאלם**, בניסים גלויים, והאהבה היא מחמת המעלות העצמיות שהיו בהם, והחמלה היא מצד חולשתם וכאות רוחם, ומחמת שני דברים אלו גאלם ה', ו**ינטלם** - הגביהם מן הצרה, מחמת חמלתו, ו**ינשאים** למקום חשוב וגבוה, מחמת אהבתו, ודבר זה נמשך **כל ימי עולם**, שתמיד היה להם ה' למושיע בשני אופנים אלו:

לתרומות והקדשות: 0765-404-360

